

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Предплата је за целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 9. У Сомбору 15. Октобра 1889. Год. XXI.

УЧИТЕЉСКА СКУПШТИНА, ДРЖАНА У ВЕЛ. КИКИНЦИ 17. И 18. АВГУСТА 1889.

Председник позива скупштину, пошто се није више нико пријавио, да учествује у генералној дебати, да пређу на специјалну и моли извеснога Лотића, да читајући прво § е из предлога одбора 15-торице, одмах придода у смислу том и Новосадски предлог и на послетку: шта је у том погледу синоћни учитељски одбор решио. — Даље упозорuje сваког говорника, да га при говору руководи љубав и достојанство ове скупштине; да предлози буду, као и из њих изведени §§, прецизни и јасни, да после што мање морало буде наредаба.

М. Косовац моли, да се прво реши о предлогу његовом у погледу хуманитарних завода и забавишта, којим начином и каква представка да се поднесе В. Шк. Савету.

Председник позива скупштину на изјаву, у којој треба предпостављену власт замолити, да дозволи још једну скупштину.

Н. Брашован (Вршац) није још за једну скупштину због материјалне и других незгода, него да се то питање прво јавно претресе, па да се у главним потезима путем представке дотичном месту начела поднесу са жељом, да будући закон и ове околности при грађењу закона из вида не изгуби.

Благојевик предлаже, да се овај предмет остави *in suspensio* због тога, што ће бити још више предмета, који ће се морати путем представке В. Шк. Савету поднети, па ће се онда сви груписати у једну представку.

Председник изнаша на гласање: да ли да се ово одма реши, или да се остави за касније? — Решено: оставити ово питање до завршетка скупштине.

Председник изнаша првих 5 § из предлога одбора 15-орице, који су тако исти и непромењени као у Новосадском предлогу и који су у смислу овом 1. § о подизању школе. — 2. § о полудневним школама. 3. § о пароху као учитељу. 4. § о заједничким школама и заједничком хранењу деце. 5. § о женском ручном раду у таким школама.

Благојевик предлаже, да пре ових §§ ваљало би још 3 нова додати и то у смислу овоме: 1. § да гласи о цели народне школе, 2. § о наставном језику, а 3. § о јавности српске вероисповедне школе. — Чита стилизован предлог у облику §§.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ј. Настућ (Сентомаш) потпуно се слаже са Благ., али му је врло чудно, што као члан уч. одбора није синоћ о томе ништа говорио; бар чланови одборски ваља своје назоре у одбору да изјаве, а не овде, да не би скупштину розвличили. — Прима се Благ. предлог.

Председник изјављује, да је одбор учитељски за добро нашао, да се од споменутих 5. § 3. и 4. изостави. — Прима се. — И по томе би § 1. био сад § 4. — а § 2. са додатком друге алинеје старог § 4 био би § 5. — а § 5. по редакцији био би § 6.

Увалић (Лалићи) предкаже, да се у § 6. не изкаже тако, да дотично женско лице за ручни рад не мора бити баш из места, да се не би многе злоупотребе збивале.

Благојевућ брани редакцију. — Прима се Увалићев предлог.

§ 6. О броју деце једне школе учитеља и учитељице. Учитељски одбор предлаже, да се овај § замени оним из старе уредбе.

Косовац вели, да се морамо начелно сложити о броју деце. Број деце једне школе важно је, а још и данас важи као један од најглавнијих темата школских, о чему се многи немачки корифеји не слажу; јер колико мора ићи за добром ђачком учевном спремом, толико више и за само васпитање школских васпитаника. Сад — кад погледимо, кад ће деца и спремна и васпитанија бити и изаћи из школе, или онда, кад их је у једној школи 80 или 60, ту нам се одговор сам каже. По мом скромном мишљењу је довољно, кад се број 80 сведе на 60. — Даље се потпуно слажем с тим, да се деца мушка од женске не морају делити, заиста је много боље и за васпитање и науку, кад учитељица има 3 разреда дђња са мешовитом децом, а учитељ 3 разреда горња — него да и учитељ и учитељица има одељену децу са по 6 разреда. У погледу деобе по полу деце не треба да се страшимо од којекаквих предрасуда. Кад у нашем највишем заводу — у учитељској школи — не иду одељено мушки од женских, онда у нижој народној школи тим пре. — На послетку држим, да би уместније било, да се општини не вежу руке, колико ће учитеља, а колико учитељица себи да изабере; број мушких и женских учитељских снага ваља сама општина према својим приликама и потребама да удеси.

Ј. Настућ. Нема сумње, да је и бољи успех у наукама и боље васпитање, где је у школи мање деце, него у оној, где је више; али покрај свега тога може се и добар успех, па и добро васпитање и тамо постићи, где је 80 деце у једној школи. Па са обзиром на лоше материјалко стање наших општина, држим, да треба: да останемо за редакцију. Што се тиче друге тачке Косовчевог говора у погледу слободног избора мушких и женских учитељских снага, могу слободно то приметити, да — кад би се то и узаконило, да би била огромна већина општина, које не би хтеле бирати женска лица, него само мушке. Та ми ево и данас видимо: како поред јасног закона, који заповеда, да се за женску школу морају женска лица бирати, врло тешко бирају, а многе се баш опиру и противно чине; шта би било онда, кад би им у том погледу одрешене руке биле? — Препоручујем редакцију.

Ан. Поповић (Беодра). Не слажем се са Косовцем у томе, да општине могу по својој вољи изабрати колико хоће женских лица, јер ће општине

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.тражити себи певчице, а не учитељице. — О заједничком полагању мушке и женске деце потпуно се слаже, шта више: најтоплије препоручује, јер баш у последње доба држан је у Паризу женски конгрес, на ком се у донешеној резолуцији и таково место налази, које препоручује, да се мушки од ране младости, па и целог живота што више приближују женским. С тога је и он за редакцију.

Председник одговара М. Кос., да треба општину упутити са гледишта напредка школског, да јој ваља известан број и женских лица избрати.

П. Вукан (Беоцин) слаже се са Косовцем у погледу и броја деце и броја разреда, вели: општина треба да мора и учитељу да припомогне, јер је овај заиста врло оптерећен.

Благојевић брани одборски поступак и разјашњује, да је на другом месту казано, да — ако учитељ има 80 деце, да онда учитељ не би требало да држи 6 разреда, него 3. — И ако је, стојећи на либералном становишту, за то, да се нигде не крће општинска права, ипак није за то, да општина у сваком погледу има слободан и неодвисан уплив на избор учитеља и учитељица, јер, кад би из тога изводили слободњачке конзеквенције, могли би доћи дотле, да би их општина по својој вољи могла у свако доба и одпуштати.

Ј. Михајловић (Ст. Бечеј). Овде је начелно питање о одељењу и спајању мушке и женске деце; али у чланку није јасно прецизирано, да ли ће општине морати спојити, или: да ли ће моћи и одељено разреде мушке и женске успостављати? За то молим, да се у тај § прецизира оно, што се управо хоће њиме да каже.

Председник разјашњује, да се увек могу деца оделити, али се тамо н. пр.: где је две учитељске снаге, морају спојити. То ће зависити од броја учитеља и учитељица.

Ан. Поповић напомиње, да би овде ваљало прецизирати и строго учитељски — односно школски — рад учитељев, а не дозволити општинама при расписивању стечаја, да тамо умеће и обвезује учитеља и са другим радовима, као са перовођством, рачуновођством, певницом, учењем деце у појању и још другим стварима.

Председник изнаша на гласање редакцију с једне, а Косовчев предлог с друге стране. — Прима се редакција.

§. 7. О плати учитељској. Осећа се веселост и жагор међу чланови.

Ј. Тосић (Кула) не слаже се са редакцијом, да буде разлика у плати по броју становника Срба у једној општини, по што је у школи појединог учитеља опет за то одређен известан број деце, који се не сме прекорачити. Ако ће се тражити разлика међу учитељима, то се може међу сеоским и варошким учитељима. За то држим, да та основа није правична, него би требало за све одредити minimum.

М. Дола (референт у Темишвару). У трећој алинеји споменутог § ваљало би на основу његове многогодишње праксе: да се у minimum урачуна и учитељска земља; за то га руководи та околност, што нису земље свуд једнаке квалификације, те би по томе и земљу ваљало по области уредити. О плати учитељској добро се треба промислити, јер на жалост

код свију сталежа има аванжма, а код учитеља нема, — па још ако му и добру плату не дамо, онда су ти људи зајеста заборављени. За то држи, да се о том §. — као животном питању — мора боље и свестраније размислити, а то ће се тако учинити, ако се овај §. врати уч. одбору, да га по ново прокуха и размисли о њему, да га после подве или сутра пред скупштину изнесу.

М. Косић (Иђош). Вели, да је неправо удешена плата по броју душа.

М. Пејић (Госпођинци) не слаже се ни са редакцијом, а ни тиме, да буде разлике међу *minimum*-ом сеоске и варошке плате, јер баш у селу је позван једино учитељ, да он учи, васпитава и подиже дух у народу; не каже се за бадава: „какав учитељ, тако и село.“ У вароши пак постоји већа интелегенција, која више утиче на народ, него учитељ, тамо он само на децу утиче, а на народ слабо. Сад — по томе би све боље снаге бежале у варош, где им није тако широко поље као у селу, а овде би се стицали лошији учитељи. По моме мишљењу требало би одредити свима једнаке плате, или баш ако хоће, да праве какве разлике, оно онда сеоски учитељи, да се боље награде према њиховом ширем и делокругу — (Живост. Покрет на свима странама).

Грбић (Ст. Врбас) слаже се са Пејићем, да тај су предлог вели, варошани градили, па су за то за себе и боље створили, а ми сељани морамо се задовољити ма чим. (Живост). У селу има у школама више деце, а мање учитеља, па хоћете да нам дате мању плату; то није право. Плате треба, ако баш не да су наше веће, све једнаке. (Веселост. Живно!)

М. Косовац. Сл. скупштини и поштована браћо, ја држим, да достојанствено ваља дискусију водити! Ова је дискусија по све личне природе. Зајста су то варошани градили више за себе, него за сељаке. Ја се потпуно слажем тиме, да не буде разлике у платама сеоских и варошких учитеља. Одговорило ми се при дебати о броју школске деце, да морамо имати и штедњу према општини у виду, а као што ми се свиди, овде није то конзеквентно изведено. Варошки учитељи могу себе лакше образовати, него сеоски, који су једино упућени на библију и календар и то морају за готово, по још и скупе да плате. Учитељ је позван, да се усавршује, јер ако се запусти, за 15—20 година, рећи ће му општина: ти ниси више учен, ниси за нас, па га често и одпуштају, а да корача са напредовањем школе и науке јој, мора из свог џепа прилично и да троши. — Што се вели у редакцији, да учитељица, кад се уда, губи свој стан, држим, да је неправо; школе и општине не тиче се њен приватан живот у том погледу. (Живост сдесне стране међу девојкама учитељицама). Јер она и на даље врши своју учитељску дужност као пре. С тога сам слободан предсжити без разлике свима, да се предложи *minimum* од 500 фор. уз уживање осталог, као да се и учитељицама не окрњи стан, односно станарина (Женске вичу: живно!)

Ив. Маргиновић (Панчево) говори о разлици плате тамо, где је на селу учитељска плата по 16 и 20 ланаца земље и 150 ф. и друге пристојбе у храни и другом. (Вичу, да се такове општине на прсте могу избројати) и јадне плате варошког учитеља, који из ње све трошкове, па

и оне варошке, што сеоски нема, да подмири. Сравнијући то, држим, да су и за сад сеоски учитељи боље наплаћени, а и по предлогу ће бити још и боље. Држим, да по реду разлика нема смисла, јер је рад свуд једнак. — Истина, да је лакше у граду напредовати и корачати са духом времена, али је и неоспориво, да га то све мора и више трошка стати, јер он мора да буде у свакој чорби мирођија, што на селу није случај. За то и јесте противан једнакој плати, него да остане по редакцији. Даље вели, да га и то руководи, да остане при редакцији, што не познаје ни једног богатог варошког учитеља, али сеоских више богатих познаје. — За учитељице вели, да су многи били неправедни, па и сама редакција, одузимајући јој стан при удаји, јер представимо си само ту околност, шта би учитељица радила онда, кад би се удала, па се посвађала са мужем, куд би онда, на овакав? (Велико неодобравање са женске стране.)

Јов. Петровић (Турија). Слаже се са Косовцем, одговара Мар., да и сељани морају опште цели потпомагати. Набављање домаћих потребних ствари скопчано је са већим трошковима. У погледу уживања земље не треба из вида изгубити ни велике порезе и еквиваленте, а поред тога врло малену аренду, с тога је за Косовчев предлог. — У погледу учитељичиног стана напомиње, да би ради олакшице ваљало, да сама напусти стан, а на приговор: шта ће учитељица у известним приликама радити, одговара, да је тај израз врло недостојанствено нао, а на умирење г. предлагача вели, да баш та околност ваља да је примора, да се са својим мужем слаже.

Стефановић (Фуго) говори: како се врло комични разлози наводе у одбрани појединих предлога, што ни најмање не диже углед ове скупштине. Не да се спорећи, да и једни и други учитељи имају из ове худе плате да подмире велике и многе задатке, али заиста — руку на срце, па рецимо, да су варошки учитељи изложени већим издатцима, а слабо се сами могу да испомогну. За то је за редакцију.

Д. Кнежеввић. Природно је, да варошани имају већу плату, јер заиста имају и веће издатке, па ја држим, да им то и сад тако треба оставити, а сељаниња за докнаду томе: да се учитељска земља не урачуна у minimum, јер је то beneficium учитељски и свештенички.

Брашован. Варошке општине као богатије могу богатије и плаћати. У погледу рада, по што није, нити може бити једнак, тако и да не буде једнака плата, него да према раду напредује и у плати. С тога је за редакцију.

Марковић (Петровосело). Многа браћа говоре, да је на селу лакше живети; није, господо, тако! Кошта нас оно пиле, што га излежемо. (Смех.) Ја сам за редакцију са женским квартиром. (Живео!)

Вукан. Нека браћа сматрају земљу за beneficium, ... то је велико питање; ваља да се земља урачуна у minimum плате. У осталом плату ваља одредити по броју душа Срба у месту, а варошанима да се одреди за себе.

Логвић у име гђице Н. Ђорђевићеве из В. Бечкерека предлаже, да се уметне, да стан мора сух, видан и удобан бити. — Прима се овај исправак.

Председник суди по говорницима, да се плаше од велике плате, а то је, господо, врло неосновано, мала је то све награда према оном великом труду, кога ми у школи обављамо; права награда наша је — мзда на небесјех. — Изнаша предлоге редакције и Косовчев предлог на гласање. — Прима се редакција са допуном Косовчевом у погледу женског квартира и допуном Н. Ђорђевићеве.

Председник предлаже, да се још у одбор учитељски изаберу још пет лица. Усваја се и бира се: М. Долга, референт, Косовац, Пејић, Жекић и Д. Берић.

Председник, завршујући седницу, заказује уч. одбор за 2 сата после подне, а скупштину за 4 сата.

* * *

По свршетку прве седнице сви учитељи корпоративно одоше у стан вбл. г. Н. Ђ. Вукићевића, да га као свога некадањег професора и управитеља, а сада као заменика гл. шк. референта поздраве. У име свију присутних поздравио га је председник скупштински г. Н. Грујић са топлим речима, да је српско вероисповедно учитељство дошло, да поздрави свога некадањег учитеља са речима, да га Господ Бог још много и дуго српској школи и њеном учитељству на корист и радост одржи. Цело учитељство на завршетку говора поздрављеном прихвати са дуготрајно и одушевљено: Живео!

Г. Н. Ђ. Вукићевић захваљује се на указаној му почаст, коју високо цени, јер све српско учитељство, а поглавито вероисповедно, једина му је утеха и узданица, које му у овој његовој голомој тузи за изгубљеним најстаријим сином Миланом, за том једином надом својом, једино утехе пружа — тим више, што он све српско вероисповедно учитељство, како учитеље, тако и учителице, који су са врло малим и незнатним изузетком његови ученици и ученице били, сматра као своје духовне синове и кћери. Па примајући овом приликом тако рећи своја духовна чеда, не може му се, а да и овом приликом не метне сваком на душу и срце ону светињу, која наш народ одржава, која га је кроз све претрпљене невоље за 500 година одржала и за којом и данас наш народ по свих крајеви, где год живи — цезне; наводи за пример, како су га у једном месту на Сави приликом прегледања школа у Хрватској, где су му Срби сељаци казали: дајте нам онакову школу, у којој ће се учити: часловац и псалтир, у којој ће деца учити појати цело „Благослови душе,“ као што смо ми за младости наше учили појати и појали у цркви. Та жеља народна је она светиња, без које Србин нема своје школе; то је оно, што вам ја од свег срца препоручујем, јер је она једина кадра, да одржи нас у нашој милој вери православној — а то је, браћо и децо моја, *српска вероисповедна школа*. На старом основу градите нову школу, јер је на новом основу слаба школа, у том имам искуства у овим мојим старачким годинама из моје многогодишње праксе и учитељског живота. — Говор је гл. шк. референта саслушан са особитом пажњом, а често испрекидан са бурно: живео, а особито завршетак пропраћен са одушевљено: Живео!

* * *

www.unilib.rs После подне учитељски одбор 20-орице наставио је свој рад у погледу саветовања о предлогу школском саб. одбора 15 орице; рад је трајао све до 4 часа. (Продужиће се.)

НАРОДНО ОБРАЗОВАЊЕ И ЗДРАВСТВЕНО СТАЊЕ.

(За награду.)

Mens sana in corpore sano.

(Свршетак.)

Често читамо у новинама: како се овде-онде испитивањем здравља наишло по школама на скоро пола деце и ако не болесне, а оно у почетку болести. Те болести још нису праве, оне су тек симптоми, који се развијају и изазвали би највећи степен своје заразе, кад им се не би за времена на пут стало. Болести, које се данас у школи појављују, различне су и имају своја имена. Једно је „трахома,“ друго „астма,“ а треће „сколијоза. Трахома затире очни вид, а и врло је заразна; она нице и тамо, где се не сеје. Астма је болест, која се јавља као последица узаних прсију, а у прсима је животни орган — плућа. Сколијоза долази од седења у рђавим скамијама; она није заразна, али ипак доста се брзо развија и немилице тлачи и чини телесни организам неспособним за рад.

У првом случају — трахома — затире се видни орган и може да га вечито затре и упропастити, тако, да ово за навек направи од човека не само телесна, него и умна богаља. У другом случају, где су преко мере узана прса, зауставља се предисање, које је најглавнија чињеница за живот, преча од јела и пића. Од искривљене кичменице могу да дођу живчане болести и такав организам не може бити дуговечан, но мора пре времена подлећи смрти.

Кад добро промотримо данашње стање наше младежи, увидећемо брзо, како физично опадамо. Место румени на лицу — жуто бледило, место ведра чела — натупшено, прави стармали. Још по који старац остао нам је из бољих времена — као представник бољег физичног здравственог стања човечјег. Кад бисмо тога представника зопитали за њихов начин живота, одговори би му се косили са нашим начином. Он ће нам прво споменути перје, које затире здравље дечје још из најмање малоће њихове. Казаће нам, да у старо време није тога било. Место перја и скупоцених душека било је овчје руно, оно је подмиривало све потребе за одело, за простираче и покриваче. „Док се кожух и пршњак носио, била је пунија кеса,“ вели

старац. Скупоцено перје и узглавници не само што нахуде здрављу, но стају нас и много повца, па смо за то и осиромашили и давимо се у дугу. У старо време беше кућа пуна свачега, свако лице у кући весело и задовољно оним, што има, а данас већ деца помишљају : како ће живети и одржати се у будућем животу своме. Старац ће нам причати : како се онда није толико ни боловало као данас и ми му морамо веровати, — хтели, не хтели, кад румен на образу старчеву сведочи истинитост његових речи, а и године 70—80 сведоче нам то исто.

Они несу образовани у тој мери као ми, несу ни учили науку, како се чува здравље, па ипак су здравији од данашњег кола младежи наше, јер су природније васпитавани и неговани. Кад узмемо у обзир, да они несу школовани, онда нам излази по аналогији, да је баш данашњи начин васпитања узрок разним слабостима ђачкога тела. Ово се не може буквално узети, јер свако правило има свога изузетка.

Не мислимо ми овде, да је васпитање, него начин, којим се васпитава, крив, што нам је младеж бледа, кривих леђа, узаних прсију итд. Нека нас дакле нико не схвати криво. Узрок је овоме претеривање у васпитању, нагомилавање разних школских предмета, узрок су тескобне школске собе, где не допире доста свежа и чиста ваздуха ; узрок је недовољно играње и гимнастика у слободном ваздуху ; узрок је застарела, прекомерна, убитачна школска и домаћа дисциплина. Данашња школа поред многих својих неприлика, које сноси, мора да се бочи и овом несрећном болести, која немилице руши и обара углед школски, који је већ и тако ниско пао, да не може да дигне главе, а камо ли да се подигне на ниво срећније будућности своје.

Здравствено стање наше омладине треба да нам је предмет свакидашњег разговора нашег, јер оно је данас на дневном реду. Наши лекари нека са учитељством у хармонији раде, да се школа ослободи ове недаће и да тиме коракне слободније, одважније напред. Тиме ће лекари показати веће родољубље, но у икојем другом послу. Кад већ није среће : да имамо стручне школске управитеље, положимо ту дужност и почаст нашим лекарима у руке, па ће нам бар здравствена страна бити боље зајемчена од садашње. Старајмо се, да нам школе буду здраве. Пазимо и сами на здравље дечије, поучавајмо и народ, да пази на то, да своју децу уз добро васпитање и телесно добро од-

WWW.UNILIB.SA

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

гаје, јер деца ће вам бити будући народ, који је као и ми позван да живи, ради и бори се са незгодама и недаћама овога живота!

Старајмо се, да нам се васпитање не удаљава ни за длаку од природе, васпитавајмо децу по природи, јер: природно је васпитање једино и добро, а ванприродно, вештачко је, неваљало, ништаво. Имајмо на уму речи: ко се од природе удали, томе се она горко свети! Ако овако будемо радили, показавемо, да смо добро разумели ону истиниту изреку:

Mens sana in corpore sano.

О ПРОСТИЈЕМ ОСТВАРЕЊУ ПЕДАГОШКЕ ИДЕЈЕ.

(Др. ФРИДРИХ САКСЕ.)

„Из окова у слободу“ — то је заиста сада закон човечјег развитка — како телесног, тако и душевног; али свака слобода ставља пред собом вишу својствену снагу и где ове нема, ту је слобода несрећа. Тако је исто и педагошка погрешка: *допустити слободу пре времена*, као што је: *право време и права средства пропустити, да се подигне и оснажи снага за исту*. Историја нам даје доказе за обе погрешке. Чује се на име у садашњости мњење, да делимице није сазрело време за идеале новијег законодавства. Обртна слобода, слободно васпитање, симултанске школе, укидање телесне казне, изборни начин и сличне установе сломили су штовања достојне чврсте форме, којих не би се могли никако опростити ради могућно корисног уређења јавног живота. На први поглед изгледају ова мњења да нису без икаквог основа. Има у нашем времену много суровости, због којих би и изобилни хуманитет пожелео стари начин васпитања; шта више: искуство је засведочило, да у 25-ој години живота код многих људи још није развијена морална озбиљност, да може при избору народних заступника корисно суделовати; обртну је слободу народна реч променула у обртну подрзљивост, општој настави ученика различитих вероисповести стављају се још велике тешкоће. И законодавство није апсолутно прекужило блудњу, али ни једна реч није са етичког гледишта опростива — као она, која је проишшла из хуманитарног обзира, а ни једна није тако јасна, као она, чији је извор у одушевљеном узбуђењу за давно жељеним идеалом. Како ли се високо заталасао духовни живот, кад се Немачка ујединила и победила непријатеља свог унутарњег и спољашњег живота! Држимо ли, да је дејство ових славних догађаја на светину питомије и задржљивије, него што се показало, то је било онда обмана, коју ће искусити сви они, који су се онда противили не само хладним разумом, него и срцем, па и данас их има много, који не ће да признаду. *Светина* се не развија никада једнако, али образованост и чедност напредних чланова треба да је ослонац и пример заосталих чланова. Тада корачају и они напред, а повремена образованост учинила је у целини један корак даље. Само никакве реакције! Само никакво хватање за пре-

живела посматрања! Оно васпитање произведе најгоре резултате, које се данас по овом, а сутра по оном начелу управља. Васпитање мора бити чврсто и стално, оно треба, да је ослонац за оне, који га потребују. Наглој промени у државној управи била је увек последица страначка свађа, раздор, незадовољство и неспоразум. Последња циљ сваког васпитања била је и остаје *образовање за слободу*, која испуњује закон без притиска, која по облагорођењу тежи из сазнате оданости за законом, који по самосталним етичким начелима дела. Може бити пут још дуљи, а корак још лакши, *циљ остаје*, а свако одступање од првога правца јесте зло од тешких последица. Она се не враћа никад своме почетку, јер је историјско развијање, а свака реакција може ју само задржати, али не за увек с првога пута свратити; но ипак она остаје народна несрећа, ако се већина народа као таква осећа. Народи треба да се развију *чврсто*; сваки учитељ греша, ако после три корака напред чини два корака натраг.

У многостручним тужбама о каквоћи и правцу духа времена бацимо врло често поглед у назад и држимо, да ћемо остварење његових идејала у прошлости наћи. То је из основа погрешно. Што је пре добро било, није више у истом смислу и истом степену у променутом и напредном времену, а свако доба мора себи да створи идејал из себе самог, по што оно *уважава* дате чиниоце свога изобраења. Колико се често потврђује, да су пре били људи моралнији и религијознији, него сада! Хоћемо ли у овом обзирu пожелети старо доба, исто тако, као што је било? Ја мислим, да: не. Сви ми желимо врлине онога доба за наше доба, *али на основу нашега времена*. Многохваљена невиност првог детињства нема никакве вредности пред моралним законом и не извршује никакву поткрепљиву снагу у моралној борби каснијег живота. Што се у пређашњим временима догађало понајвише на основу спољашњег неговања, на основу обичаја, то је данас пуштено на вољу слободной одлуци. Ванредно брзо умножена знања у свима гранама живота и стварно јача снага познавања нашег доба учиниле су многе форме пређашњег доба без садржаја. Садржај је израстао преко форме, остављајући је разложеноу, али за виша сазнавања нашег доба несу се још свестрано образовале форме, које би одговарале. У овом лежи најважнији основ дисхармонији нашег доба на духовном пољу. Некад слепо веровање у ауторитете, данас самостално покушавање, некад појмови речи, данас увиђавност, некад влада произлажења, данас сопствено деловање ума.

Непобитна је истина, да се баш изображени део народа одвратио у претежној већини од црквене науке. То је укора достојно, јер та равнодушност доводи људе до пуког материјализма и моралне пропасти. Па ипак је исход природног, постојаног душевног развитака, да је човек у толако религијознији, што је образованији. Истинита и стална познања приводе к Богу, праоснови нашег духа. И која год наука тако заблуди, да пориче биће Божје и моралност, то служи на пропаст човечанству.

Озбиљна је задаћа садашњости, да поврати поремећено јединство нашег духовног живота. Чим се ово беспристрасно и без предрасуда, с педагошким посматрањем решило буде, одмах ће се и приметити опет опадање грехова и суровости, којих број у нашем времену расте тако

WWW.UNI-N.S

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

ужасним начином. Црквена заједница, ако се одржава духом еванђелија и ако не одриче сталне напретке човечијег духа, утиче између свију чинаца моралног васпитања на светину највише облагорођујућим начином. Врло је мало оних људи, који безбрижно делају за рад и напредак других из моралних, добро познатих начела и који добро чине, јер је то добро. Већина потребује примера, наслон на друге морално неговане заједнице. Али сама заједница васпитно дела, утичући на јавни живот, обвезујући морално. Изгледа ми, да је управо овог чувства одговорности у супрот моралном идејалу већине већих кругова људства ипак данашњим даном нестало. Грехова је било у свима временима; али је велика разлика, да ли се они у опште сматрају као поједини, решени од моралног образовања времена, или као израз времена, којем је недостајало начелног посматрања. У последњем случају су они симптоми унутрашње болести времена. Ја не могу себи друкчије да представим у данашњем времену тако често лакомислено и чистом свешћу изговорене кривоклетве за незнатан узрок, — скотском хладнокрвношћу извршења убијства, даље самоубијства, која се не догађају само из туге и душевног немира, него са хладним разумом и срамном, често хвалисавом безобразношћу, цео морални глеб у опште, који се не може опореди, — него да је нестала свест више цељи и унутрашње вредности живота у већем обиму. Само лагано моћи ће се постићи промена на поправу, а поправа ће само онда моћи бити, ако очет искрено свеже боље чланове друштва морална религиозна заједница, која да је једина снажна, да утиче и на народ, који је само у чулним обзирима изгубљен, узвисујући га духовно.

(Наставиће се.)

Ш. С. Бр. 35.
14. 1889.

Д Е К Р Е Т

ПРЕЧАСТНОМ ГОСПОДИНУ

Ј О В А Н У Б О Р О Т И,

околуном протопресвитеру старобечејском, члану нар. цркв. школ. Савета,

у СТ.-БЕЧЕЈУ.

На темељу извештаја г. заменика главног школског референта о обављеном извиђењу службеног пословања г. Стевана В. Поповића, епарх. шк. референта бачког, нашао је овај Школски Савет истог епарх. школ. референта бачког суспендовати, а ради вршења дужности референтских, поглавито односно надзора школа поставити вашу Пречастност као привременог заменика епарх. школ. референта с тим, да Ви у томе својству уживате награду од годишњих три стотине педесет (350) фор. а. вр. и да Вама уједно припада и половина попутнине, одређене за епарх. школ. референта и то све почињући од 1. Јула 1889. до даљег оностраног наређења.

Израду пословних заостатака суспендованог епарх. школ. референта нашао је овај школ. Савет г. Васи Пушибрку председнику епарх. шк. одбора бачког и г. Мити Поповићу бележнику епарх. конзисторије бачке поверити с тим, да они имају канцеларијске и архивалне послове епарх. школ. одбора бачког у ред довести и рестанције израдити и да ће им се награда за тај посао одредити из задржане плате суспендованог референта онда, кад односне послове буду посвршавали и о томе, да су и како су их свршили, овамо извештај поднели буду

О чему се знања и равнања Вашег ради извештавате с тим, да је о овоме расположењу уједно и епарх. школ. одбор бачки ради знања и равнања и даљег расположења и саборски одбор ради дозначења дотичних берива Ваших извештен.

ВАСИЛИЈАН с. р.,

епископ бачки, администратор архиепископије карловачке и митрополије српске.

СРПСКИ УЧИТЕЉСКИ КОНВИКТ У НОВОМЕ САДУ.

Учитељство наше у овој карловачкој митрополији почело је последњих година нешто живље да се креће ; оно је стало за тим, да на моралном пољу стече себи лепши углед, а на материјалном да створи себи лакше дане. У то име састало се исто учитељство ових прошлих школских одмора у своје две опште скупштине у Новоме Саду и у В. Кикинди.

На првом месту покушало је целокупно учитељство наше из митрополије карловачке, без разлике на којој и каквој школи служи, да створи себи једну задругу, под именом „српски учитељски конвикт у Новоме Саду,“ те да се тим путем међусобно испомаже у лакшем васпитању и образовању своје сопствене дечице, која се уче у Новом Саду на средњим, вишим и стручним школама.

За ову цел држало је учитељство наше митрополије карловачке, као што рекосмо, своју општу учитељску скупштину у Новоме Саду 24. Јула (5. Август) о. г. у доста знатном броју (86 учитеља и 9 учитељица, свега 95) и утврдило правила за овај конвикт, која се већ на земаљском мађарском језику преведена, на чисто преписана, а у три равногласна примерка поднешена путем новосадског градоначалничког звања високом кр. уг. Министарству унутар. послова одобрења ради.

Скупштина је ова обавила свој задатак за један дан.

WWW.UNI-N.S

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

По што је побожно одстојало целескупно учитељство од 8 до $\frac{1}{2}$ 9 сати пре подне призивање св. Духа у св. саборној цркви, у коме су чиновјествовали оба новосадска проте г. г. Павао Балта и Милан Тирић, свештеник из Срема г. Азуцки и новосадски ђакон г. Милан Стоја, искупило се учитељство око $\frac{3}{4}$ на 9 сати пре подне у дворани срп. нар. позоришта, које је председник новосадског сазивачког и приређивачког одбора учитељског г. А. Варађанин поздравио лепом добродошлицом и приказао изасланика политичне власти г. Владу Стратимировића, сенатора варошког, па онда позвао, да се скупштина конституише и отпочне рад свој

При конституисању буду једногласно избрани за председника : Арк. Варађанин, управитељ новосадске српске више девој. школе, за подпредседника : Гига Војновић, учитељ вуковарски, за перовође: Ђорђе Милић и Јован Марић, учитељи новосадски, који заузму своја часничка места и рад се одмах отпочне.

Како је приређивачки одбор усвојио за овај предлог покренача ове идеје г. Гавре Путника, равнатеља-учитеља румског, који је изишао на јавност у IX свесци „Новог Васпитача“ од 1888. г., то је и скупштина усвојила исти предлог за основу своје расправе и по кратком објашњењу г. Г. Путника као извештача приређивачког одбора усвојен је исти предлог за основу специјалне расправе, која се око 9 сати пре подне отпочела и до 1 сат после подне водила и за тим после подне од 4 сата продужила и истог дана после подне у 7 сати мирно и достојанствено и довршила.

По утврђеним правилима делиће се чланови ове задруге на : осниваче, потпомагаче и почасне. — Оснивачи могу бити само Срби православне вере учитељи и учитељице из митрополије карловачке, који се обвежу: да ће у задружни фонд на једанпут или за 5 година, а у тромесечним ратама, уплаћивати по 3% на своју редовну плату. — Чланови потпомагачи могу бити сви Срби и Српкиње, који плате на један пут, или у 5 рата, 50 фор авр. — Почасни се чланови бирају од скупштине, који су ма којим начином стекли зaslуге за ово друштво.

Као питомци и питомице овога друштва узимаће се у првој линији деца мушка и женска чланова оснивача, а ако буде упражњених места, онда и деца чланова потпомагача, која се уче на новосадским већ поменутиим школама. Питомци и питомице имаће или бесплатно, или по врло умереној цени стан,

огрев, осветлење и све препитање и у случају потребе и лекара и лекарије. Колико ће места сваке године бити и којима ће се питомцима давати бесплатно, или уз малу наплату, све то, одређиваће скупштина према својој новчаној снази. Скупштина ће постављати и надзорнике и часнике питомачке, а завод би имао да ступи после пет година, кад се правила одобре.

Главна скупштина држаће се редовно сваке године у великим одморима школским, а тек по потреби ванредно.

Редовне послове водиће часници и чиновници задружни, а надзираваће их управни одбор од 12 чланова, којег ће бирати скупштина на годину дана и од којих имају бити 4 из Н. Сада.

За питомце ће се доцније прописати кућевна правила, по којима ће се владати и они и управни одбор.

За случај ако би друштво ма из којих разлога морало престати, прећи ће имаовина његова на руковање управи срп. нар. фондова у Срем. Карловцима, од куда ће после та управа издати стипендије учитељским синовима и кћерима.

То су у главном закључци ове новосадске опште учитељске скупштине, која се састала 24. Јула (5. Августа) у Новоме Саду, да оснује овде за своју рођену децу конвикт ради лакшег и бољег васпитања и образовања њиховог, а којима и ми желимо најбоља успела.

В. А. ЈЕВТУШЕВСКИ, В. Ј. СТОЈУНИН И А. Ј. ГЕРД. ✱

(Свршетак.)

Нијесу се навршила ни два мјесеца, како је сахрањен В. А. Јевтушевски, већ сахранисмо и другога знаменитога педагога : В. Ј. Стојунина. Он је умро 4. Нов. 1888. г.

Владимир Јаковљевић Стојунин родио се 1826. г. Прво своје васпитање добио је у трећој петроградској класичној гимназији, коју је свршио г. 1845. Већ овдје показао је Стојунин између свију својијех другова необичне марљивости и наклоности списатељству. У 14. год. својој написао је пјесму „Къ звонку.“ У VII. разреду написао је састав : „Бѣглыи възглядъ на исторію образованія,“ предавши га на расуђивање својијем друговима и учитељу руске књижевности. Старатељ научнога круга Мусин-Пушкин, обратио је пажњу на гимназијски састав и у својем циркулару одазвао се о њему овако : „Избор теме није према снази писца, али може бити доказом његове мудрости и пажљивости.

Такијем начином започео је Стојунин већ у младијем годинама прилежно и много радити. Сав остали његов живот био је посвећен неуморном и корисном раду. По свршетку наука на универзитету постане Стојунин предавачем рускога језика и књижевности у истој трећој гим-

назији, у којој је и сам васпитан и гдје је провео 17 год. млађаног рада свог. У предавању није ишао за другима по утрвеном нуту, него је крчио нови пут, по којем иду данас најбољи од његове браће учитеља. У то вријеме, на које се односи прва половина његова рада, у многијем средњијем научнијем заводима у Русији предавање рускога језика и књижевности било је врло траљаво, — ученици су морали учити на памет граматична правила, разна одјелења из теорије књижевности и сухопарне мртве биографије списатеља. Стојунин је тражио од својијех ученика признато изучавање језика и самостално читање угледнијех писаца, развијања укуса к свему, што је лијено. Разумјева се, да је мало било гимназија, у којима би предавање било ваљано; за то Стојунин преузима сав посао, да би упознао друге учитеље са својијем начином предавања. Од године 1855. до 1879. издао је слиједећа руководства, обрађена са дивном устрпљивошћу и бригом: „Высшій курсъ грамматики,“ „Руская лирическая поэзия для учащихса дѣвиць,“ „О преподаваніи русской словесности,“ „Руководство для теоретическаго изученія литературы,“ „Руководство для историческаго изученія замѣчательнѣйшихъ произведеній русской литературы“ и „Русскій синтаксисъ“ Осим тога са расправама, које су излазиле у ранијем листовима и у одијеленијем брошурама, упознао је учитеље и читалачку публику с њекима руским заборављеним списатељима. Антиох Кантемир, Шишков, Књажнин, Фон Визин и Кољцов нашли су у њему најпрезнијега истражитеља и критичара њиховијех производа и вијерну карактеристику сувременог им рускога народа. Издавши одијелено у малијем књижицама „Изабраныя сатиры“ Кантемира и „Недоросль“ Фон-Визина, положио је темељ јефтиној библиотеци рускијех списатеља, која је сада врло распрострањена у рускијем научнијем заводима. У задњијем годинама радио је Стојунин скупа са својом женом у женској гимназији, коју је основала у Петрограду Марија Николајевна Стојунина. Та је гимназија брзо задобила најсјајније поштовање и сада се броји међу најбоље заводе у Русији. Осим тога одликовао се Стојунин са својијем расправама на свако важније питање, које се тицало васпитања и предавања у школама. Такове су заслуге Стојунина код рускога народа. И он их не ће заборавити... „Свуда, гдјегод се он показао,“ говораше о Стојунину један његов пријатељ, „или био у својству учитеља, васпитатеља омладине, или на попришту литерарно педагошком, или као управитељ школски — увијек је остављао за собом свијетле трагове. Стојунин по спољашности својој није могао људе себи привлачити, али чим се ко њему приближио и чим је ко хтео послушати његову благу ријеч, његов одмјерен говор, одмах се увјерити могао, да у том човеку бије топло срце, које се одзива на све, што је добро, праведно и поштено, које привлачи себи и младића и старца.“

* * *

Кроз мјесец дана и нешто више послје В. Ј. Стојунина оде нам у вјечност и трећи славни раденик на пољу руске просвјете: 13. Дек. 1888. умрије Александар Јаковљевић Герд.

Име његово спомињаће се међу дјецом, ученицама, друговима и учи-

тељима са таком истом љубави, као имена Јевтушевскога и Стојунина, једном ријечи — међу свијем, који су га познавали. „Био је поријеклом Енглеz, али у души прави Рус, родољуб и љубитељ дјецe,“ тако је изрекао на погребу знаменити руски педагог: Д. Д. Семенов. Герд је био један од најзнаменитијих руских раденика на педагошком пољу, душу и срце полагао је за омиљено своје дело. Ето: за што је он оставио тако свијетле трагове на путу, којијем је прошао. Мученички живот брзо га је одвојио од нас. Био је педагог по природи и позиву, као да је висока својства образованогa васпитатеља наслиједио од својега оца. Отац његов, који је био позван из Енглеске у Русију за време Александра I, радио је ревно у почетку у провинцији, а за тијем у пријестоници око устројства школа по начину Ланкастровом. Стари Герд је за рана опазио у сину свом сјајне педагошке дарове: сталност карактера, уздржљивост, па се са свијем силама трудио, да их управи и развије. Приправивши сина код куће, даде га у ларинску гимназију. Млади Герд, свршив гимназију с одликом, пређе год. 1858. на петроградски универзитет и кад је кроз пет година постигао степен кандидата, ступи на педагогијске течаје, један од најзнаменитијих завода војенога министарства. По свршетку течаја добије мјесто васпитатеља у првом кадетском корпусу, гдје је служио до године 1870. Тада му судба одреди ново поприште: буде именован управитељем сељачкијех насеобина за поправљање малољетнијех преступника. Герд се сав одао за корист милога му посла. Он је први са примјерима доказао, да се најпоқваренија и најзлочестија дјецa увијек лако не поправљају са суровношћу, нити казном, *него хришћанском љубави*. Ову заслугу покојнога цијенимо више него педагошки рад, почем се овдје показује правим подвижником за ближњегa.

Ево: какове је знамените раденике изгубио руски народ, какве прекрасне учитеље изгубише руска дјецa прошле године! Труде њихове цијени сав руски народ, па и сам владалачки дом. В. А. Јевтушевски и А. Ј. Герд били су учитељи царске дјецe.

Тежак и ненакнадим губитак! Успомена им је свијетла! Какови чудни примјер за нас представља њихов живот — пун муке и неуморног труда према ближњему. Сјећајте се често славнијех учитеља, као што су: Ушински, Пирогов, Водовозов, Јевтушевски, Стојунин и Герд. Сјеме, што су они посејали на плодној њиви, треба да расте и да се развија све даље и даље и с временом, дјецo, то развијање зависиће од вашегa труда. Држите дакле у својој памети имена тијех учитеља, који су вам показивали пут у добру и правди!

Неуморни труд, силна воља у испуњавању означене цијељи, дуга и безгранична љубав к човјечанству — то је, што је служило за основ њиховогa живота. Нека и вас воде та начела!

Из „Годника“ превео:

Коста Драгосавац.

ЗАКОН ОД 31. ЛИСТОПАДА 1888. ГОД.

О уређењу пучке наставе и образовању пучких учитеља у краљевина Хрватској и Славонији.

§. 118. Учители добивају своју плаћу сваки мјесец унапред из дотичних обћинских, или односно жуцанијских школских благајна, а учители на земаљских пучких школах из земаљске благајне, или код дотичних порезних уреда.

§. 119. За дефинитивне учитеље обћин пучких школах установљује се једна темељна плаћа од 400 фор. на годину.

Осим тога припада стан у нарави, или станарина од 100 ф. на годину.

§. 120. Привремени учители обћин пучких школа добивају 350 фор. годишње плаће и 100 фор. станарине, ако немају стана у нарави.

§. 121. Учители на виших пучких школах добивају 600 фор. плаће на годину и 150 фор. станарине, где нема стана у нарави.

§. 122. У градових и већих мјестих уживат ће учители нижих и виших пучких школа мјестне и у мировину неурачуниве доплатке у износу од 60 до 300 фор. према класификацији мјеста, коју ће обзиром на број пучанства и цјене живежа установити на основу проведених расправа путем наредбеним земаљска влада.

§. 123. Берива учитеља на учитељских школах изједначају се с бериви учитеља средњих школа, а учители вјжбаоница уживају 700 фор. плаће и 100 фор. станарине на годину.

§. 124. Повише редовите плаће установљују се следећи функционални доплатци :

а) за равнатеља више пучке, ако је спојена с нижом пучком школом, 200; ако је пак самостална 150 фор.

б) за равнајућег учитеља пучке школе са 4 или више учитељских сила 100 фор.

в) за равнајућег учитеља пучке школе са 2 или 3 учитељске силе 50 фор.

§. 125. Намјестни учители добивају на нижих пучких школах 25, а на виших 30 фор. награде за сваки мјесец свога службовања, к тому једни и други мјесечно 5 фор. у име станарине, ако не уживају стана у нарави.

§. 126. Награде учитељем необвезних предмета и учитељцам женскога ручнога рада и кућанства установит ће се према броју учевних сати.

§. 127. Женско учитељско особље с мушким се изједначаје гледе свих пристојба.

§. 128. К бесплатному стану у нарави (§. 27.) припадају учитељу дрва за огрев и на селу по могућности врт.

§. 129. Од крепости овога закона имају престати сва берива у нарави, у колико су била подавана у име учитељске службе.

Овом установом остају истакнута берива у нарави, која учители потезу у име оргуљања или појања као и земљишта, која учитељ буди као такови, буди за вршење црквене службе уживају.

§. 130. Учители, који су по школском закону од годмне 1874, или

по крајишких прописих од 1871. године — дотично закону од 10. Вељаче (Фебруара) 1888. један или више петгодишњих доплатака јур добили, или којим би накнадно такав доплатак припадао, имају и на даље кано и сви по оживотворењу овога закона дефинитивно намјештени учитељи после сваке пете године успјешна и без прикорна службовања право на петгодишње и у мировину урачуливе доплатке, који за учитеље нижих пучких школа износи 50, а за учитеље виших пучких школа и вјжба-овица 60 фор. на годину. Ну ни један учитељ не може добити више од седам петгодишњих доплатака.

§. 131. Који учитељи имају сада веће плаће, него што су §§. 119. и 121. назначене, не смеју им се те плаће, док живе и у служби остану, умањивати.

§. 132. Износ, којим садашња плаћа којег учитеља надмашује плаћу овим законом установљену, остаје на уживање дотичнику као особни доплатак, који ће се урачунавати у сваку повишицу берива, наставшу петгодишњи доплатци.

§. 133. Од година у привременом службовању пробављених урачунава се само две године за дочење петгодишњег доплатка.

§. 134. Проти учитељем, који не врше својих уредовних, или службеном присегом преузетих дужности, поступаће се дисциплинарним казнама.

§. 135. Дисциплинарне казне јесу :

- а) опомена ;
- б) укор ;
- в) новчана глоба у износу од 5—20 форинти на корист учитељске мировинске закладе ;
- г) ускрата или обустава петгодишњег доплатка на краће или дуже време ;
- д) свргнуће са службе равнајућег учитеља ;
- е) примјештење на другу школу о властитом трошку ;
- ж) одпуст из службе.

§. 136. Опомену властан је учитељу поделити објински школски одбор путем местнога школскога надзорника, те таква опомена може бити и устмена.

Проти подјељеној опомени нема никаква правнога лека.

§. 137. Укор је властна учитељу поделити котарска област.

Укор се даје писмено и треба да је с њим скопчана претња строжијег карноснога поступка за случај поновне повреде службене дужности.

§. 138. Остале дисциплинарне казни спадају у дјелокруг жупанијске области карноснога повјеренства управнога одбора жупаније и земаљске владе.

§. 139. Казан премјештаја на другу школу упоравља се, ако се даљи обстанак учитеља на његову мјесту не може спојити са интереси становите поједине школе ; казан пак одуста упоравља се тамо, где се даљи обстанак учитеља у служби противи сврхам школе у обће.

(Наставиће се.)

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Прегледање школа. Најпречастивији г. Јован Борота прота старо-бечејски као заменик епарх. школског референта бачког у месецу Септембру и Октобру ове године прегледао је већи део србских народних вероисповедних школа у дијецези Бачкој и прибележио себи податке о спољном и унутарњем стању ових школа, а на многима местима је и испитивао школску дечицу у присуству школских и општинских старешина и родитеља дечијих. У Суботу 30. Септембра дошао је он из Пачира у Станишиће и прегледао ту србску народну школу, у којој је 60 ученика нашао. Одатле је отишао у Риђицу, а из Риђице у Бају.

У *учитељској школи сомборској* у почетку 1889/90. школске године уписало се у: I. разред 29 мушких, 35 женских; у II разред 27 мушких, 26 женских; у III. разред 24 мушка, 27 женских. И тако ове године има у сва три разреда 80 приправника, 88 приправница, свега 168 ученика. Ово је највећи од до сада постигнутих бројева и надмашује лашки, до сада највећи број са 12. — Доста би крајње време било, да се већи са обзира на овај врло велики број ученика за приправнице обашка учитељска школа о трошку народног фонда подигне.

Више девојачке школе. У вишој девојачкој школи у Новом Саду има ове године 108; у Панчеву преко 90; у Сомбору 90 ученица.

Избори учитеља и учитељица. За учитеља у Боки пристављен је г. Лазар Борђошки свршени приправник и испитани срп. народни учитељ. — За учитељицу у Сенђурђу на Бегеју изабрана је свршена приправница Видосава Летићева, а за учитељицу у Тиса Ст. Миклошу једногласно је изабрана свршена приправница Даринка Димићева.

РАЗНО.

Каноничка визитација у епархији Темишварској. Његово високопреосвештенство господин Георгије Бранковић епископ Темишварски за време прошлога лета и у почетку јесени обишао је 63 места у својој дијецези и у свакоме је посетио најпре цркву, а затим школу и у обе поучио народ, да се држе свете вере и поштења, да љубе цркву и подижу школу и да децу у школу шаљу. У већим местима је он и архијерејску службу служио. У многима од тих места још никада није ступила нога православнога епископа у цркву и школу. Надати се, да ће се услед савета архијерејског најмање 20 нових учитељских места у тој епархији основати.

Венчала се: Гђца Анка Буга свршена срб. учит. школе сомборске приправница и учитељица у Белегишу ступила је 8/20. о. м. у св. брак са свршеним богословом г. Николом Козобарићем из Ср. Карловаца, те по новом закону за Хрватску и Славонију § 152. имаће јој припасти и заслужена одпремнина. Ми им честитамо, срећно!

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Овдашње ученике — при држаном овогодишњем испиту дана 3-ег Јула о. г. ова је срп. православна општина у присуству председника

г. Симе Танасића са дечијим књижицама као „премије“ обдарила -- и поглавити г. Бахтијаревић управитељ котарске испоставе учествовао је при испиту и двоје сиромашне деце, која су са врло добрим успјехом испит положила — обдарио је са 5 фор. а. вр.

Потписани се најтоплије захваљује — како својој општини, тако и поглавитом г. Бахтијаревићу управитељу ове котарске испоставе на његовом учињеном дару.

У Добоју 5. Јула 1889.

Радељевић, учитељ.

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Темишварској епархији траже се оспособљени мушки учитељи за србске вероисповедне школе у Црној Бари, Торњи, Станчеву, Овсеници, Гаду, Шурјану, Иванди и Лукаревицу. Пошто се на отворени стечај до сада нико пријавио није, то се упућују свршени приправници и испитани учитељи, који до сада учитељско место добили нису, да се ради получења места уз доказ о оспособљењу што скорије с молбом на Сл. Епарх. Школски Одбор у Темишвару обрати.

— У Иванди (у епархаји Темишварској) тражи се учитељ. Плата је 400 форинти стан с баштом и огрев. Рок стечаја до 5. Новембра.

— Тражи се учитељица у Парагама (селу у Бачкој). Плата је 300 форинти стан и огрев. Молбенице се имају местном Школском Одбору правосл. црквене общине у Парага (**Bácska**) послати.

— У Србском-Милитићу (у Бачкој) тражи се учитељ с платом од 300 форинти уз стан, огрев зимни и башту. Молбенице се имају најдаље до 5. Новембра местном Школском Одбору у истом месту (**Rác-Militics**) поднети. Иште се и знање појања и мађарског језика.

— Тражи се учитељ у Херцег-Суљошу (у Барањи). Плата је 300 фор. стан и 12 ланаца земље. Молбенице се имају местном Школском Одбору у Х. Суљошу поднети.

— Тражи се учитељ у Сухомлаки (у Славонији) с платом 400 фор. Молбенице се преко кр. котарске области у Слатини до 3/15. Новембра имају поднети високој зем. влади.

 Умољавамо славне црквене общине и г. г. учитеље, који Школски Лист примају, а до сада нам предилату за ову или за прошлу годину послали нису, да то што скорије учине; јер томе је већ доста крајње време. За учитељке из Црне Горе стоји лист само 1 форинту, коју суму нека нам изволе дотична господа учитељи што скорије припослати.

Администрација „ШКОЛСКОГА ЛИСТА.“

Издаје и уређује: НИКОЛА Ђ. ВУКИЋЕВИЋ.

Штампарија Ф. Битермана у Сомбору.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS